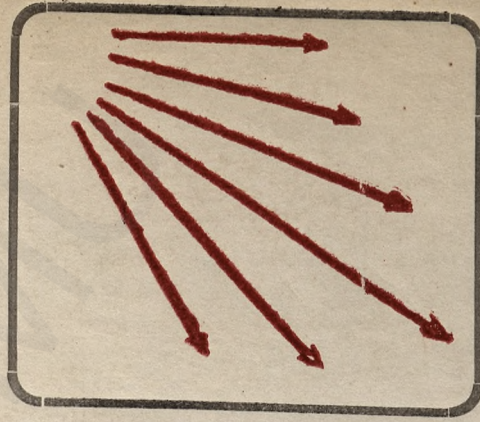

DİRANAZ

SİNOB HALKEVİNİN AYLIK DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

Bir Konferans	Ragıp Kurt
Dil ve İnkilâb	Dilâver Can
Köylünün Kalkınması	Ali Par
(Türk) lük Aşkıyla (koşma)	F. Dikmen
Sinob tarihi hakkında bir mütalâa	A. Cemil Özalp
Bakî	A. Muhittin Yurdakul
Bir Sabah	Selâhattin Akdemir
İyi Dememişmiyim ?	İ. H. Kalfaoglu
Uzak Hayal	Beria Yurdakul
Sabah (şiir)	Mustafa İhsan
Tangal	Ş. Sami Kubilây
Kısa Haberler	***

SAYI—9

30 Eylûl 1936

İmtiyaz sahibi: Sinob Halkevi İdare heyeti

Neşriyat Direktörü: Ali Par.

Basıldığı yer: Sinob İl basımevi.

DİRANAZ

Ayda bir dafa çıkarılır , Sinob Halkevi kültür dergisidir.

Dergimize gönderilen yazılar geri çevrilmez.

Atatürk Diyor ki: (9)

Ey Türk istikbâlinin evlâdı işte bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen Türk İstiklâlini ve Türk Cumhuriyetini korumaktır. Muhtaç olduğun kuvvet damarlarındaki asıl kanda mevcuttur.

Bir Konferans (1)

Ragıp Kurt

Sevgili Yurddaşlarım,

Bugün saat 14 de İstanbulda Ata Türk'ün kurduğu üçüncü (Dil Kurultayı) toplantısını yapmıştır. Türkiye Cumhuriyetinin gözlediği amaçların hemen hepsinin dayandığı en büyük prensip (Halkçılık) dır. Bu prensip ulusun genel olgunluğunun bütünleşmesi için bir çok çeşit çalışmalarla kucaklanılabilir:

Dil tıpkı insandır, derler. Bu sözü büyütürsek (Dil tıpkı ulustur) diyebiliriz. O halde ulusun büyüklüğünü, güzelliğini, medeniliğini ölçmek için en natürel ölçü, dildir. Bunun içindir ki Türkiye Cumhuriyeti başardığı büyük devrinin ana temeli olan (Halkçılık)ın dayandığı dil işine en yüksek önemi vermektedir.

Atatürk yaratmakta olduğu ulusal yapının bütün çatılarını sağlam bağlarla direntiye aldıktan sonra temelini onarmakla uğraşmaktadır. Türkler

toplu çalışan bir ulustur. Bütün işlerini imece ile yaparlar. Büyük devrimi yaşıyan ve yaşatan Türk, bu işte de Ulu Ata'sının çağrısını can kulağıyla duymuş ve acun siyasasını değiştiren, her engeli yıkıp deviren ulusal gücü ile imeceye koşmakta bulunmuştur.

Dil başa bağlıdır, baş insanın en değerli yeridir. Acunda en medenileşmiş insanların yaşadığı batı illerinde ulusal devrimler ilk önce dil üzerinde görülmüştür. (Uluslaşma prensibi) 16 ne asırda batıda (Reforme-yenilenme) hareketi ile alana çıkmıştır.

İnsanlığın bu büyük kıvılcığını, din yazılarının, ibadetlerin, kültür eserlerinin her ulusun öz diline çevrilmesini kazanmıştır. Din o zaman her şeydi, okullarda, sosyete, siyasada yalnız dini güdüyorlardı. Bütün edebiyat kültürü dinin dili olan Lâtince idi. Tıpkı müslümanlıktaki arapça gibi. (Reformation), ulusların huylarına, gönüllerine, işlerine uygun olmıyan

(1) 24—7—936 da Gerze Halkevinde verilmiştir.

bu korkunç ve kara yapıyı yıkabilmek için, en koygun vuruşu dil alanında yaptı. Her ulusun kendi dilile yaşamak istemesine bütü acunda (Uluslaşma prensibi) denildi.

Uzun uğraşmalardan sonra 18 inci asırda olgunlaşmağa başhyan bu prensip, meşhur (Hukuku beşer beyannamesi) ne: "Hakimiyet ulusa aittir,, sözleriyle girmiştir. Bir insan topluluğunun başlı başına bir devlet halinde yaşayabilmesi için bir (Ulus) olması gerektir. Aneak bir ulus, bütün dünyaya karşı başlı başına yaşamak hakkını taşır, onun bu hakkını bütün dünya tanımağa mecburdur. Ulus ise, her şeyden ziyade, tek bir dil konuşan insan topluluğu demektir. Dilleri bir olan insanların istekleri, gönülleri, huyları, düşünceleri, duyguları da bir olur. Ulusu tarif için ortaya atılan bütün formüllerde dayanılan sosyal vâkılar incelenirse hepsi de (Dil birliği) ne bağlanabilir.

Bunun içindir ki (Uluslaşma prensibi) her ulusun başhca iki amaca doğru yürümesi ile ilerilemektedir: (Ulusal dil incelemeleri), (Ulusal tarihte en eski kültür kaynaklarını araştırma).. Ru iki yol ulusun en eski varlık kaynaklarını dil incelemeleri ile bulup çıkarmaktan ibarettir ki bundan başlı başına bir ilim olan (Philologie) doğmuştur. Almanların çalışmaları ile kurulmuş olan bu ilim, asıl Cermanyada tatbik olunduğu zaman Napulyon tarafından çinenilmiş olan Cermanyayı birleştirmeğe yardım etmiş, sonra İslavlara, Macarlara, Rumenlere, İtalyanlara geçmiş, tesirlerini yapmış,

neden sonra, ancak pek yakın zamanlarda da görölmeğe başlamıştır. Fakat Osmanlılarda bu fikir akısının yürümesi, büyümesi kabil olmamıştır. Çünkü Osmanlı İmparatorluğunun siyasal yapısı buna elverişli değildi. Türkiyede büyük devrime kadar müslüman ulusların teorisi olan (Dil ve milliyet birdir) prensibi sürüklenip gelmiştir.

Sevgili yurddaşlarım,

Bütün acunda uluslaşma prensipleri, aynı ulusun parçalarını kaynatıp çelik devletler halinde dökerken, tarihin en eski ve en büyük bir ulusu olan Türkler, müslümanlık bayrağı altında bütün varlıklarını etrafa saçıp dağıtıyor, ulusal benliğimizin en kutsal kaynağı olan dilimizin güzel ve tath çeşnisi, yaban dillerden gelen bulanık akıntılarla gittikçe bozuluyordu. Dilimize her yabancı kelime, her yabancı kural girip yerleştikçe varlığımızın temeli sarsılıyordu. Düşünen, duyan ve bilen kişilerimizin asıl ulusla bağları çözülüyor, daha doğrusu ulusun başile gövdesi biri birinden ayrılmaya başhıyordu. Bu hal, yaşadığımız asırda, bir ulus için korkunç bir ölüm belgesidir.

Türklüğü siyasal ölümden kurtaran Kemalizm, onu medenî ve soysal ölümün yatağında terk edemezdi. İşte bunun için son senelerde (Türk filolojisi) nin temellerini atmakla uğraşıyor.

Batıda Cerman filolojisi büyümek ve serpilmek için Fransızlığa karşı; İslav Filolojisi Macar ve Turanlılara karşı düşmanlık ve öç duygularından hız aldı, bu duğularla beslendi. Fakat,

bu gün kurulmakta olan Türk Filolojisinin yüreğinde böyle bir kaynak yoktur. Türk Filolojisini besliyen, onu henüz düzelmemiş olan acunun siyasal alanına kutsal bir örnek olarak çıkaran tek bir duygu vardır: (İnsanlık duygusu) ... Alnımız açık, yüreğimiz pak olarak çalışıyoruz..

Üçuncü Dil kurultayımıza yabancı ve bilhassa Macar ve Bulgar alimlerinin de karışmasına ne kadar sevindik.. Türklüğü Filolojisi Arsiulusal siyasasının gözleri önünde, insanlığın kutsal duygularıyla doğmuş ve büyümeğe başlamıştır. Biz, her düşünen ve anlıyan Türk bununla öyünsek çok görülemez.

Bu gün görüyoruz ki Türk devrimini yöneten deyerli başlar, bütün ulusal işleri derin bir düşünce, yüksok bir anlayış, düzgün ve bilgiç bir metodla kucaklıyarak başarmaktadır.

Kemalizmin en büyük varlığı, bütün düşünen ve anlıyan Türk başlarını bir araya tophıyabilmesindedir. Tarihte Türk alimlerinin ulusal işler için bu kadar genel topluluğu az görölmüştür. Bu, başarı, başlı başına Kemalizmin siyasal olgunluğunun en parlak belgesidir.

Çünkü medenî olmıyan bir rejimde düşünen ve anlıyan başlardan kurulmuş bir topluluk yaratılamaz. Bunun için Kemalizmin Türk acununda dğmuş gerçek bir medeniyet güneşi olduğuna yalnız kalbimizle, viedanımızla değil beynimizle de inanıyoruz.

Sevgili kardaşlarım,

Bir ulusun yapısı tıpkı bir insan gövdesine benzer. Bu gövdedeki her hüceyre ulus içindeki her kişidir. Bir

biri birine karşı ödevlerini yaptıkları müddetçe dirlik vardır. Böyle deyilse gövde hastadır. Ölüme doğru sürüklenecektir. Bir ulusun kişileri de biri birini ne kadar çabık, ne kadar yürekten anlarsa ulus da o kadar güçlü, o kadar diridir. Dilimize giren yabancı kelimeler ve kurallar, bazılarının zantettikleri gibi, kendiliklerinden ve dilimizin yetismemesinden dolayı gelmiş deyildir. Bunlar bizim ana dil ağacımızın çiçeklerini döken, meyvelerini gemiren, köklerini didikleyen zararlı böcekler gibi sokulmuşlar, dilimizi kısırlaştırmışlardır. Böyle olmamasıda kabil deyildi. Çünkü Turan dilleri arap dillerle hiç bir yönden uyuşacak yapıda deyildir. Kelimelerinin yapılışına sözlerinin akışına göre daha ziyade Avrupa dillerile uyuşabilecek karakter dedir. Arap dili Türk diline aşılalmazdı. Tıpkı einsleri ayrı olan ağaç aşılari gibi kurumak ve kurutmaktan başka sonuç veremezdi Osmanlı İmparatorluğu İslam dilinin başkalığını da yapabilmek için Arap ve Acem kültürünün kölesi olmuş, Türk kültürünün yerine İslam kültürünü koymuş ve böylelikle Türk dili İslam dillerinin baskımına açık bırakılmıştır. Arabın şiir ölçüsü olan (Aruzu) kabul eden edebiyatımız, bu ölçüye girmiyen Türk kelimelerini hiç acımadan kültür dilimizden koğmuşlar, yerlerine o ölçüye uygun gelen Arap ve Acem kelimelerini almışlar, hatta bu ölçüye uydurmak için zavallı türkçe kelimeleri ve kuralları arrpça ve acemceye benzesin diye çiyneyerek ezmiş ve bozmışlardır.

Fekat, ey deyerli devrim soyu, görüyoruzki İslam dünyasından daha

büyük Türk acununun varlığı ezilmiştir. Türklük dininden ziyade dilini koruyan bir ulustur. Türk dili karlar ve buzlar altında gizli akan dereler gibi halkın yüreğinde çağlıyarak yaşamıştır, ağlıyarak yaşamıştır.

Anadilimizin her kelimesini bu gün çamurdan elmas parçaları toplar gibi topluyoruz. Bunların her biri Türk birliğinin, Türk varlığının yaltirikla-

rile içimizi aydınlatıykr. Bütünleşmiş Türk dili ise bizim ulusal güneşimizdir

Artık düşüncelerimiz, duygularımız türkçe olacaktır. Derelerimiz, denizlerimiz türkçe çağlıyacak, rüzgârlarımız türkçe esecek, bülbüllerimiz türkçe ötecektir.

Türk olarak yaşıyacağız, Türk olarak çalışacağız. Amacımız Türk varlığıdır, Türk birliğidir...

Evimizin Bandoosu Dil Bayramı Töreninde

Dil ve inkılâp

Dilâver Can

Ortaokul Türkçe Öğretmeni

Koca bir devri yıkarak yeni bir tarih ve yeni bir devlet yaratan büyük Türk inkılâbı bu gün programının bir merhalesine daha adımını atıyor. Geçen yüz yılların kuruttuğu her milli kaynak inkılâbla beraber yeniden kaynamaga, yeniden meydana çıkmağa başladı. Geriliğin, kör ve kötü görüşün şursuz idaresi altında unutulmuş kaybolan varlıklarımıza tekrar inkılâb ve Cumhuriyetle kavuştuk. İnsanlığın anası, tarihin başı, dilin kökü biz iken gün geldiği kendi malını başkalarına kaptırarak dilenen insanlar gibi yabancı uluslardan tarih, dil, medeniyet öğrenmeğe kadar düştük.

Bizi bu aşağılığa düşüren üstümüzdeki altıyüz yılın kara görüşü, kötü adet ve alışkanlıkları idi. Asyanın ırmaklarından kopup gelen çağlayanlar gibi yer yüzüne insanlık, medeniyet yayan büyük Türk nesli bir damla suya hasret kalan kurumuş dereler haline geldi. Yeşil ovalar bozkırlara döndü. Gürbüz nesil cılız ve zavallı insan sürüleri gibi yolsuz kılavuz kaldı. Bize yaklaşan her ulus varlığından bir parçasını bize aşladı. Tarihi unuttuk, dili unuttuk, benliğimizi kaybettik.

Özü ve sözü temiz, yaratılışı temiz olan asil Türk milleti katlanılmaz acılarla yüz yılları geçirdi. Büyük istiklâl savaşının başına kadar bu acıklı durum devam etti. Samsundan anadolu ufuk-

larına doğru yükselen bir kurtuluş sesi kulaklarımızı açtı, gözlerimizi parlattı, kafalarımızda bir nurun yanıp söndüğünü gördük. Bir kurtarıcı büyük Türk ulusunu bu acı ve zavallı durumdan kurtarmağa koşmuş ve işin başına geçmişti. On yedi yıldır bu Türk oğlunun arkasından koşuyor, onun buyruğuna uyuyor, onu izinde yürütüyoruz. O neler yapmadı, biz nelerle kavuşmadık.

Bir inkılâb geçiriyoruz ki içinde Türk varlığı yeniden yuğrulup hamur haline geliyor, yeniden kalıplanıyor, yeniden bize malediliyor. İnkılâbın büyük Önderi bizi medeniyetin bir çok merhalelerinden geçirdi. En ileri uluslarla başbaşa geldik bugünde o büyük kafa her şeyimiz gibi bozulan, en büyük varlığımız olan Türk dilini düzeltmek, ayıklamak işile meşgul. Arap, Acemin bize uymıyan kurallarıyla tamamen başka bir biçim ve kılık alan öz ve arıg Türk dilini aramak ve onu yeniden canlandırmakla meşgul. Kurultaylar toplanıyor, kitapsaraylar taranıyor, kılavuzlar çıkarılıyor, dünyanın bir çok bilginlerinden bilgiler alınıyor.

Bunların hepsi başka dillerle karışan ana Türk dilini bulmak, onu lâyık olduğu yere koymak için ilk insan yer yüzünde Türk olduğu gibi, ilk insanın konuştuğu dil de kutsal Türk dilidir. Tarihten eski olan bir dilin ortadan

Köylünün Kalkınması

Ziraat Müdürlüğü
Ali Par

Her işin başında bir kelime memleket iktisadiyatı, memleket inkişafı, memleket refahıdır. Bunun için bir çok yazılar, konferanslar, mevzular, konumalar yapılmakta olduğu halde halen köylü iktisadiyatını bir türlü düzenine girmemektedir.

Bizde köylü diyince ilk hatıra gelen elindeki noksan iptidai alât ve edevat ile kendi toprağında hayatını arayan bir reğber (çiftei) hatıra gelirken hakikatende öyledir.

Bu çiftei bugünkü durumun kabiliyet ve yaşama hayat ile alâkadar olmayıp yalnız kendi yiyeceği ve içeceği ve giyeceğini düşünerek çalışır. Kışlık ve yazlık ihtiyacını ettikten sonra gerisini düşünmeğe lüzum ve ihtiyacı kalmaz. Bu hayat iptidai bir yaşayış tarzından pek az farklı bir halde bulunmaktadır. Halbuki: Zamanımızda köylünün mevkii bu değildir. Köylü memleket verimini artıran madeni bir şekilde yaşayış ihtiyaçlarını temin eden en büyük kuvvettir.

Bütün imalâthanelerin, fabrikaların, pazarların, panayırların, şehir ve

kasabaların hulâsa bütün ekonomi durumunun kantarı ancak köylünün elinde ve onun çalışmasındadır. Köylünün kalkınmasında arayacağımız en mühim noktalar şunlardır:

Köylü sanayii, köylü iktisadiyatını bütün cihan piyasalarını alt ve mest eden bir vaziyet olduğu halde maalesef bugün köylümüz kendi yiyeceğini teminden aciz bir vaziyette bulunmaktadır. Halk hükümetimizin, Halkevlerimizin güttüğü bu kaide köylümüzün bir an evvel refah bularak çalışmalarından elde edeceği kazaçlarla hem kendi varlıklarının devamını ve hem de milli hükümetimizin yürüdüğü yollardaki sonuçlara yetişebilmektedir. Bunu yapabilmek içinde köylümüzün elinden tutup düştüğü çukurdan, baktaktan kurtarmamız gerektir.

Bugünkü Cumhuriyet kanunlarımızın düzlüğü hep köylünün kalkınmasına müsait bir şekilde olduğundan en ufak bir yardımın ve gösterişin memleket iktisadiyatı üzerinde pek yüksek ve önemli bir mevki olacaktır. Buda ancak mahalli idarelerimizindir ve

kaybolarak yerini başka dillere vermesi ne kadar acı. İnkılâb bize öz dilimizde bağışlayacak, Büyük Atatürk bu kültür işinide başaracaktır. Şu günlerde İstanbulun güzel bir yerinde, eskiden sultanların zevk ve eğlencesine sahne olan bir millet sarayında başta büyük Şef olmak üzere Türki-

yenin ve dünyanın bir çok bilginleri toplandılar. Üçüncü defa olarak bir Kurultay yapıp Türk dili işini konuşuyor ve görüşüyorlar. Ona düzen verecek, ayıklayacak ve bize temiz bir Türkçe hazırlayacak olan Dil Kurultayına candan başarılar diliyerek 26 Eylül Dil Bayramımızı yüce millete kutlularım,

Halkevlerimizin bir elden köylünün göreceği ve yapacağı işler üzerinde yürütmesiyle kabildir.

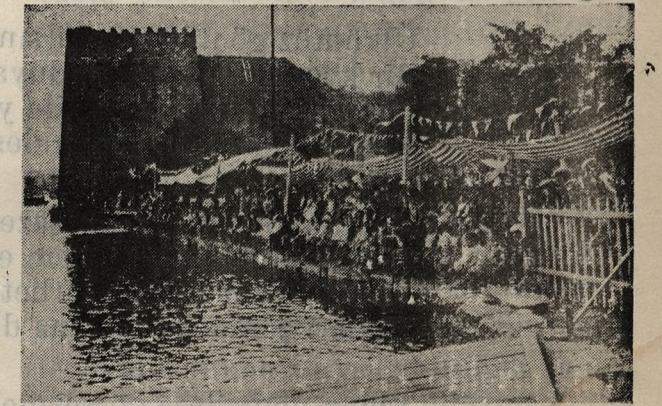
Bizim köylüden beklediğimiz pek çok menfaatler var ki bunu arzu ettiğimiz şekilde elde edemiyoruz. Çünkü köylümüz fakir ve elinde bir tutamağı yok köylünün masraf cihetinden ziyade gelir bakımını düzelttiğimiz takdirde bütün ihtiyaçlarımızın temin edileceği muhakkaktır. Zira iptidai mevaddı yetiştiren köylü oldukça ve bununda pazar ve ticarete yeri her daim mevcut bulundukça köylü iktisadiyatının ilerilemesinde hiç bir engel yoktur. Ancak köylünün verim derecesinin kabiliyetine göre istihsalâtının

arttırılmasına gayret edilmesi en mühim meseledir. Faraza köylünün elindeki bütün evsafını kaybetmiş tohumların islahı ve değiştirilmesi her halde fazla miktarda ürün elde edileceği muhakkaktır. Keza hayvanatının islah ile et, yün ve süt gibi mevad ile koşum hizmetine elverişli hayvan yetiştirilmesi şüphesizdir ki istifade bugünkünden çok fazla olacaktır.

İşte bu fazlalığı temine kâfi gelecek yardımlar yapıldığı takdirde: Bugünkü köylümüz pek duygulu tesirile kazandığının farkına varacak ve az zamanda kendisinin varlığını anlayacaktır. Bu vaziyet karşısında elbette köylü kalkınması yerini bulacaktır.

Sinob — Gerze Halkevleri spor sahasında seyirciler

Sinob Halkevi Deniz eğlencelerinden

KOŞMA

(Türk) lük Aşkiyla..

F. Dikmen

Çık dolaş şehirden dağlara doğru
Her hangi birisi gitme desede...
Var açıl köylere, bağlara doğru
Çıkma hem bir evde yatma desede...

* * *

Şehirde durdukça paslanır gönül
Hep ocak başında islenir gönül
Çok gezüp görürse uslanır gönül
Bir soysuz, gönle dörd katma desede

* * *

Köy deyüp geçme gel orası bizim
Köy ile şehir hem orası bizim
Biz onun, o bizim... yarası bizim
Tutalım elinden, etme dese de !

* * *

Köy, kentsiz bir şar yok, şarsızda bir köy
Bil her şey çeşitdir acunda (1) soy soy
Hor görme köylüyü, söz anla, bak, duy
Ayrılma, bu yolu gütme dese de

* * *

Köylüler; köyünde sen ise; seniz
Ayrımı sandı ya ? Kamu (2) bir canız
Dört yana serpilmiş kaynak bir kanız
İç temiz ayranın, tatma dese de !

* * *

Ülkümüz gönülden uyarsın bizi
Bir kaç gün gezersen, duyarsın sızı
Bakımsız geçsinmi kış ile yazı ?
Gönle bir üzüntü çatma dese de

* * *

Açılup köylere az çok gezelim
Yaralı gönle bir merhem ezelim
O (Türk) kardeşlere şerbet süzelim
Yolları çamurdur batma dese de !

* * *

Elden ne gelirse göstermek gerek
Eğrilmiş ocağa vurmali direk
(Emirik) tatlıdır her köyde çörek
Birisi bir lokma yutma dese de !

(1) Acun: Dünya (2) Kamu: Hep, bütün

Sinob Tarihi Hakkında Bir Mütalâa

Karasu Kamunbayı

A. Cemil Ozalp

Tarihde Sinobu ararken rehğüzârımızda tesadüf olunan bazı muhit ve akvam isimlerini de yazmakta geçmiyoruz. Zira bunlar bizim için en mühim vesai ki tarihiyeden madud olub binlerce senel sivası, iktisadî, dinî ve hatta keyfi sebeblerle husule gelen cenk ve cidal netayici kafiye, kafiye yekdiğerinden yabancı muhitlere ayrılmış olan bu (Palajlar, Tirakler, Dakler, Daçler, Komanlar, Çetler, Peçenekler, Dayler, Seleçler, Hazarlar, Kaskaslar, Oğuzlar, Kırkızlar, Kapçaklar, Sekitler, Sermatlar, Misinler, Tatarlar, Sitepler, Karadeniz Sitepleri, Gagavozlar, Toharlar, Macarlar, Saka-roller, Honlar, Özler: Mogollar) kabail hep bizim öz kardaşlarımızdır.

Siteplere şark müverrihleri dest kapçak derler ve Honlarda muhtelif kısımlara ayrılırlar. Sarogur, Hon oğur, Kot oğur, On oğur, Hongar, Ongar gibi ki bunlardan Hon oğurlar içinde Macarların Ceddi diye tarihlerde kaydi mahsus bile vardır.

Elde mevcut terceme kayıtlara ve müverrihlerin Dezübdde, Basule, Sit-rabon, Heredot ve Laros gibi kamus âlâmlara istinaden verdiği malûmata nazaran Bizans hükûmetinden müdev-ver ve halen Yunan hükûmetini teşkil eden ve Yunanca konuşan milletin nisfina yakın bir kitle halisütdem ve muhakkak Türktür.

Kalzerin Bizans tarihi ve Leon Kohonun Asya tarihine methal Fosteldökolanj ve Lavirabonun tarihi umumisile Kaçera nam müellifin Ha-

zerlere ait yazdığı tarihlerin bu hususa dair ele geçirilen notlarına nazaran islâmiyetten evvel ve pek çok Türk kabailinin Şamanî Bodist Hiristiyan ve Musevi dinine girdiklerini ve hatta Kırında meskûn (Karayit) Musevilerin Hazer Türklerinin bakiyesi olduğunu ve hâkimiyetlerini kaybetmiş olan bu Türk Musevilerden kısmî azamının Polonya, Kaliçya dahiline hicret ettiklerini ve bugünkü Polonya ve Rusya Kazak ve Musevilerinin esasını banlar teşkil ettiğini ve azı Felâstindeki Musevilere müşabih olmıyan sarı saçlı Museyi cemaatinin Hazer Türk devletinin inkirazından sonra o taraflara yayılan mu' acirlerden mürekkep ve binaenaleyh Turaniyül asıl oldukları anlaşılıyor ki bu da dikkate şayan bir vesai ki tarihiye olub etrafımıza bakarsak aramızda gezinen bu güzel sırma saçlılara bizde tesadüf etmezmiyiz bunu takib edecek dikeer maka lelerimizde muhacereti umumiyelele İran Roma Bizans ve Yunan hükûmetlerinin hangi anasır ve akvamdanda ne suretle teşekkül ettiği ile bunların iz mihlalleri ve geçirdikleri hadisatı ve sebebini ve yokarıda ismi yazılı Türk oymaklarının yekdiğerinden nasıl ve ne suretle ve ne gibi hadisatla ayrılarak akvamı saireye ne gibi sebep ve mecburiyetlerle karışıklarını ve aldıkları isimlerle yekdiğerine sureti merbutiyetlerini mehâz göstererek yazmakla Sinobda bidayeten meskûn görülen Türk kabailinin isminde son makalemizde işaret koyacağız. (Devam edeceğiz)

B a k î

Edebiyat tarihi notlarından :

On altıncı asrın edebî çerçevesinin en mümtaz şahsiyeti şüphesiz Bakidir. Bakî bu güne kadar akıp gelen müselsel Türk edebiyatının en kudretli ve kuvvetli şairlerinden birisidir. On da ne muasırlarının lisan şaklabanlılığı nede boş kafalılığı vardır. O lisanı sade sözü pek bir Türk şairidir. Bakinin haris ruhu esasen kuvvetli olan san'atını birkat daha kuvvetlendirmiştir. Bakî san'atın verdiği gururu daima nefsinde duymuş taşımış ve iftihar etmiştir.

Bakinin asıl ismi Mahmuttur (Hicrî 933 - Miladi 1526) tarihinde İstanbul'da doğmuştur. Babası Fatih camii müezzinlerinden fakir bir adamdı. Oğlunu evvelâ saraç yapmak istedi ve bir saraç ustasının yanına çırak verdi fakat çocuğundaki tahsil kabiliyetini ve okuma zevkini gören baba onu mecburen medreseye verdi. Bakî küçük yaşta şiirler yazmaya başladı. Devrin en büyük şairlerinden olan ve Beyazıt meydanında küçük bir dükkanda falcılık eden Zatinin dükkânına devam başladı. Buraya devrin en büyük yazı üstatları devam ediyordu. Bakî yazdığı gazelleri üstadına okuyordu. Bir gün Bakinin bir gazelini güzel bulan Zati bu güzel gazeli böyle bir çocuğun yazabileceğine inanmadığı için ona yazı hırsızlığının ve yalancılığın fenalığından uzun uzadıya bahsetti.

Bakî gazelin kendisi tarafından yazıldığını iddia edince Zati onu kendi eserlerinden imtihan etti.

A. Muhittin Yurdakul

Bu imtihan sonunda hakikaten Bakinin kudretli bir şahsiyet olduğuna kanaat getirince onu kendisine en samimi bir dost edindi. Bakî ilmiye meslekine intisap etti ve derece derece terfi ederek Kadıaskerliğe kadar yükseldi. Bakinin en büyük emeli (Şeyhülislam) olmaktı. Fakat buna muvaffak olamadan (Hicrî 1008 - Milâdi 1599) tarihinde vefat etti. Bakî Kanunî Süleyman , 2 ici Selim , 3 üncü Mürat ve 3 üncü Mehmet zamanını idrak etmiş ve bu padişahların ayrı ayrı taktirlerine mazhar olmuş (Sultanuşşüera) unvanını kazanmıştır.

Buna rağmen Bakî daima haristi. Hayatında en büyük rakibi olan Şeyhülislam Sunullah efendi öldükten sonra cenaze namazını bizzat kendisi kıldırması ve nihayette Bakinin şu beytini okumuştur:

Kadrini musallada bilip ey Bakî

Durup el bağıyalar yaran saf

Bakî-gazel ve kaside tarzının üstadı olduğunun kendide farkındadır, bu şu beytinden ne güzel anlaşılır:

Bu devr içinde benim padişahı mülkü Suhan

Bana sunuldu kaside bana verildi gazel diğer bir beytinde :

Meddah olalı çeşmi gazahna Bakî

Öğrendi gazel tarzını rumun şüerası der.

Kendi kendisi hakkında verdiği bu hüküm kendisinden sonra gelenlere de tesir etmiş Nedim derki:

Nefi vadii kasaitte süh anberdazdır

Bir Sabah....

Köy Gezisinden

Akşam geç vakit kamyonu bine rek alaca karanlıkta Sinobdan ayrıldık .

Yakın bir Köye geldim . Gece biraz köylü konuşmasından sonra köylü sabahını görmek için yattım...

Sabahleyin kalktığım vakit horozlar ötüyor, ta uzaklardan sürülerin çingirdak sesleri, çobanın yası kavalı işitiliyordu.

Pencereyi açıp, bir sigara yakarak oturdum. Hem çobanın acıklı çaldığı kavalı dinliyorum... Hem de karşıkı tepeleri seyre daldım...

Bu tepeler... genç bir Kız gibi.. çırıl.. çıplak... bir halde serilmiş mışıl, mışıl uyuyor... Kuşlar kalbe neşe, aşıkına yeni bir sesi hatırlatıyordu.

Olmaz amma gazelde Bakî vü Yahya gibi

Bakinin en büyük muvaffakiyetinin lisanındaki selâset Türkçe kelimeleri aruz kalıplarına mükemmel bir şekilde uydurması olduğunu zikretmek çok doğrudur.

Bakinin dinle, tasavvufle ; vahdeti vvcut felesefesi ile hiç bir alakası yoktur. Divanında tevhit , naat gibi dini parçalara rast gelinmez, Bakî de Fuzuli de olduğu gibi kuvvetli bir aşk heyecanı görülmez.

Bakî hayattan istifade etmesini ister. Hayat onun için bir efsanedir.

Cihan efsanedir aldırma Bakî

Gamı şadı hayalı haba benzer

Bu fikrini mühürüne acemce olarak kazdırmıştır.

Şüphe yok ki Bakî yaşadığı kendi-

İl Basımevi Dizicisi Selâhattin Akdemi

Genç ağaçların yeşil yaprakları rüyalarında birbirlerine şiirler söylüyorlar... Esen rüzgâr bu güzel şirin tepeleri uyandırmamak için hafif hafif yakudî sırma saçlarını okşuyor... ta uzaklardan aşk kokuları olan Leylak, Zümbül, Yasemin lâvantaları getirerek yumuşak cildine sürüyordu...

Güneş sabırsızlıkla yükselerek... nurlu, altın ışıklarını sevgilisinin, yakut saçlarının üzerine fışkırtarak onu okşuyordu....

Ben penceaenin önünde bu manzarayı seyretmekle doymuyorum... doymuyorum..

Ne mutlu bu yeryüzü cennet bahçelerinin , zümrüt tepelerin perilerine....

ni en çok sevdiren ve saydıran bir şairi idi. Öldüğü gün İstanbul koyu bir mateme gömüldü. Cenazesi Fatihdeki evinden kaldırıldı.

Cenazeyi asrın en büyük şairleri edipleri ve devlet ricali takip ediyordu. Binlerce göz kudretli ölümüne ağlıyordu. Onun kudretli mısraları dudaklarda dolaşıyordu. Havanın yağmurlu olmasına rağmen binlerce halk Bakiyi ebedî metfenine kadar götürdü ve devrin şeyhülislamı Sun'ullah efendi (yokarda söylediğim gibi) bizzat cenaze namazını kıldırarak şu beytini okumuştur:

Kadrini senki musallada bilip ey Bakî

Durup el bağıyalar arkasına yaran saf saf

Böylece tarih binlerce parlak zekâdan birini daha yutmuş oldu. Fakat onun mısraları üstünden asırlar geçme sine rağmen kalplerde aynı ihtizazı yapıyor ve yapacak,

İyi Dememişmiyim

Bir gün çokça olan yazılarımı daktilo etmekte iken şakacı bir arkadaşımın aldığım bir kâğıtta evgin yazıları olduğundan yazı makinemin verilmesi rica olunuyordu. Kendisine şu cevabı yazdım.

Aziz Soydaş,

Geçen yılın Kânunlarında bir ödev için köylerde bulunuyordum. Birden bire kış bastırıldığından bir yere kıpırdamamak, bulunduğum köyde geceleme mecburiyeti hasıl oldu.

Evin sahibi devri sabıkta sadrazam Halil Rifat Paşanın paytoncusu imiş. Paşa öldükten sonra köyüne dönerek çifti çubuğuyla iştigale mecbur kalmış. Bu adamın evinin bir kenarında gözümün ilişen bir gazete parçasını aldım. Can sıkıntısı ile evirip çevirmeğe başladım. Bir sütununda şöyle bir fıkra gördüm :

«Vaktile İstanbulda İzzet efendi namında biri abhabından Kâmil beye hizmetçisini yolhyark okuyup gene göndermek üzere.....kitabı istemiş.

Kâmil bey hizmetçiye efendine selâm söyle kitaplarını evden dışarıya çıkarmağa tövbeliyim. Efendinin kitap okumağa merakı varsa buraya kadar zahmet ederler, istedikleri kitabı okurlar. Hizmetçi eli boş donerek aldığı cevabı efendisine söyler.

Aradan epi bir zaman geçmiş. Bir gün akşam üstü Kâmil beyin hizmetçisi İzzet efendiye gelerek beyin selâmı var bahçeyi sulamak için sizin süzgeçli su tenekesini istedi, demiş.

İzzet efendi hizmetçiye dönerek beyine selâm söyle tenekeyi evden dışarıya çıkarmağa tövbeliyim. Beyiniz bahçe sulamağa meraklı iseler gelsinler benim bahçem büyüktür, istedikleri kadar sulasınlar cevabını

Uzak Hayal

Benliğimin tak ışığı gibi senelerce içimde sessizce yanan uzak bir hayali beni o kadar tatla saran bir şeydiki bu.. karanlık kış günlerinde o renk renk çiçeklerle gözümü hazla beni kaynayan deli bir neş'yle dolduran baharım yazın bunaltıcı günlerinde tatlı tatlı okşıyan rüzgârımdı sankii..

Bazen susuzluktan yanan dudaklarıma o damla damla akan fakat hiç kandırmıyan bir suda oldu.

En dertli günümde ondan şifa her kırılışında ondan ümit aldım her güzel şeyde o vardı her sevdiğim her his edişim biraz onundu.

Denizi onun için sevdim rengi gözlerini.. mehtaplı gecelerde gümüş gibi parlayışı saçlarını düşündürürdü bana.

Bu aziz hayal benim güneşimdi ona soku'lamaz doya doya bakamaz fakat onsuzda olamazdım. Gün oldu ki ona erişebilmek için çırpındım gün oldu ki erememek acısından da tat aldım.

Gün gibi akıp giden onun hayalini daha çok süslediler onu daha çok bana verdiler.. bir an bile yalnızlık acısı beni saramadı...

İçimdeki ışık bazen bir ateş bazen küllenen bir kıvılcım oldu seneler aktı gitti fakat o hep yandı bitmedi hiç.

Yazan : Bedia Yurdakul

vererek hizmetçiye savmış.

İşte bunun gibi bende yazı makinesini evden çıkarmağa tövbeliyim. Makine ile yazı yazmağa merakınız varsa bir çok yazılacak kâğıtlarım var lütfen buraya kadar gelir, onları yayar birde kahvemi içer gidersiniz dedim. İyi dememişmiyim ?

İ. H. Kalfaoglu

S A B A H

**Mustafa İhsan
BİGA**

Güneş doğdu ufukdan saçdı altun saçını
Muzaffer oldu zulmete şaklattı kırbacını
Koşdu koşdu şendar bir korla toprağın sinesinde
Yıldızlaştı şen sabah bu cennet bünyesinde

Şu kor gözlü güneşe bülbülistan bahçesi
Nice özlü cazip filim arz ediyor goncesi
Bülbüllerde gönüllü seçiyorken sazını
Tenpolastı çağlıyanlar kurdü onun cazını

Kavalile şenli çoban zümrüt akan dağlarda
Sarkısile rüzgârında gönlü coşdu sabaha
Gür sesile haykıran gururlanmış horozda
Cellatlaştı hüzün hüzün mezar açtı sükuta sükuta

Gecelere şevk veren yıldızlarki hep bu an
Çoktan sürmüştü atını ışık dalgalarından
Güneş doğdu ufuktan saçdı altun saçını
Muzaffer oldu zulmete şaklattı kırbacını

Tangal..

Nesir

Renkli ve şafaklı bir sabahın altın ışıkların buselerinin şıkrıtları arasın-da Tangala vardık.. Tangal Sinob Bo-yabat yolu üzerinde bir mevkidir.

Oradan tabiatın sırrını çözmek, kırk kilometre uzaklara kadar uzanan bakışınızın altında, harukulâde manza-raların pırıltısını seyretmek kabil ola-caktır. Bakışlarınızı sağa çeviriniz, çok tüylü ve koyu yeşil yünlülere sarıl-mış hissini size kuvvetle veren genç ve neş'eli dağları göreceksiniz. Bu dağların yaz ve kış tepelerinden du-man hiç eksik olmaz.

Bulutlarla öpüşen ve göklere fer-man okuyan varlıklarında ben, ihti-şamlı bir muhabbet sezerim ve onları güzel vatanımın ebedi birer bekçileri olarak kabul ederim. Bu dağlar, ve düzlüklerine serimiş yaylalar, serpil-miş çayırlar, zümrüt gözleriyle, size ışıktan birer çehre gibi gülerler.

Azamet, vekar heybet ve esaletin nedemek olduğunu anlatırlar. Önü-nüzde, tatlı inişlerden sonra ve engin-lere doğru açılan nefis tirşe renginde pırıltılı bir deniz sathı gözlerinizi ahr. İşte ufuklarda süzülen şu yelkenli size bir kelebek gibi tatlı nuvazîşlerle gü-ler veya bir martı gibi süzülerek iler-ler. Ufukta beliren bir vapur dumanı ümidinizi örseler ve bileklerinizin tabii vuruşlarını bile değiştirir. Çünkü o ufukların ötesinde sizinde vefakâr bir sevgiliniz vardır. Ve o, vapur çoktan-beri beklediğiniz sevgilinizin mektu-

Ş. Sami Kubilay

bunu getirmektedir

Hele solunuzdaki manzarayı bir görmelisiniz?. Yarabbi, bu, ne dille ne de kalemle anlatılamıyacak kadar de-rin ilâhî varlıkların bir arada kayna-şıp, kucaklaştığı bir renk ve fusun ırmağı.. Bu renk ve fusun ırmağından tadanlara ne mutlu..

Ben Tangalı çok severim. Haya-limde daima ve daima onun hatıraları ve renkli manzaraları yaşar.. Çocuk-luğumda ve gençliğimde oradaki han-larda günlerce kaşmış, kışın yağmur ve kar yağışlarının etraftaki temiz ve keskin çehresini, isli ve donuk camlar arkasından tuhaf ve anlatılmaz bir melâlle seyretmişim. Bugün hâlâ gönlümde ve hafızamda o malâlin hic-ran va tahassürle dolu çarpınışlar var. Bu çekiçli vuruşların hicran ve hasret-leri içimde bir damar kopmuş gibi beni yakıyor, ve sabrine tahammül edilmez bir halle beynimi kavuruyor.. Sevgi, ayrılık ve hasret ne kadar zor bir şey...

İşte evvelki gün gönlümün yash akşamını bu defa daha iyi duydum... Mavi cibinlikli dağlar vakarlı varlık-larile bana teselli vermeğe çalıştılar. Fakat heyhat ben onların efsane du-varlarında ufak bir zerreyim.

Burada gurubun büyük ihtişamını içime sindire sindire, doya doya sey-rettim. Bence güneş tabiat kudretle-rinin başlıca ve en büyük harukulâde kaynaklarından biri ve belki birincisi-

dir. Beni günlerce derin bir cezbe, sonsuz bir tefekkür endişesi halinde bırakan bu varlığa karşı keskin bir gönül bağile bağlıyım.

Çok defa ondan bahseden kitap-lara taze bir heyecanla sarılmış yeni bir keşif, bir satır, bir yaklaşıma bulur ümidile çarpınmışım. Beşeriyetin bu gün iriştigi kemal büyüktür. Fakat tabiat denilen şu nihayetsiz varlıklar içinde onun çalışarak elde ettiği icad-lar, ihtiralar ve keşiflerinde bir zerre gibi kalıyor. Kendimizi ne vakit gü-neşe yıldızlara emniyet ve sıhhatla gidip gelmeyi temin etmiş ve oralar-daki keşifleri de yapmış olursak azim beşerî bir medeniyet merhalesine ermiş olacağız.

Yeşil yapraklara gümülmüş olgun

üzüm salkımlarının ballı akışları işti-halarımızı açıyor, su, şırıltılarının yu-muşak ipek çığlıkları sonsuz zevkleri-mizin hudutsuz basamakları oluyordu. Çiçeklerin ve ballanmış meyvaların birer pervanesi olan arılar, gümüş kanatlarla ve tatlı çarpınışlarla sağa sola vızhyarak koşuyorlar ve çalış-ıyorlardı, bence arı ve karınca, çalış-kanlığın say ve devamın birer senbo-lüdür. Arı ve karıncaya her nedense içimden ve ta damarlarımdan bir sevgi hissine bağlıyım. Sarı ve ipek yeleli atlarımızın sırtlarına atladık. Kaldırımları arşınlayan çakmaklı yü-rüyüşlerinin keskin vadilerdeki tath ve heyecanla aksi sedalarını duyarak Tangaldan bu güzel yerden istemiye-rek ayrılıyoruz..

Sinob Halkevi Deniz spor
Eglencelerinden

KISA HABERLER

§ Şark illerimizde tetkik seyahatine çıkmış olan İktisat Vekili Celâl Bayer ile Maliye Vekili Fuad Ağralı Ege vapur ile Sinoba gelmişler ve Evimizde kendilerine bir akşam çayı verilmiştir. Bakanlarımız bir gün sonra buradan Samsuna gitmişler ve vapura kadar Vali, erkânı hükümet ve Halk-evi tarafından uğurlanmışlardır.

§ Sinobda tarihî tetkiklerde bulunan Saylav Doktor Hakkı Galib Üstün İstanbula dönmüşlerdir.

§ Valimiz ve Parti Başkanımız Süreyya Yurdakul izinli olarak İstanbula gitmişlerdir.

§ Geçenlerde İstanbula giden Başkanımız Tevfik Turan Evimiz namına 936 model Zais İkon markalı bir sesli Sinema makinesi satın almıştı. Makine en çok altı hafta içinde Sinoba gelmiş bulunacaktır.

§ 26 Eylül Dil Bayramı Evimizin hazırladığı bir program mucibince geniş ölçüde kutlulanmıştır. Yapılan tören esnasında Kültür Direktörü Ertuğrul ile Dilâver Can çok önemli söylevler söylemiş, Öz Türkçe şiirler okunmuş şehir gündüz bayraklarla ve gece elctirikle tenvir edilmiştir.

§ Evimizin Gösterit Şubesi vodvil Hissei Şayia piyesini hazırlamaktadır. 29 Teşrinievvel Cumhuriyet Bayra-

mında da milli (ANA) piyesi temsil edilecektir.

§ Evimiz tarafından yapıdırılacak deniz spor havuzları ile sitatyon mevkinin perojeleri hazırlanmış ve tetkik ve tasdik edilmek üzere genel sekreterlik makamına sunulmuştur.

§ Evimiz Bando muallimliğine saptanmış olan Ali İhsan gelmiş ve yeni ödevine başlamıştır.

Ali İhsan Cumhur başkanlığı bandosundan mütekait bir sanatkârdır. Sinob gençliği kendisinden çok istifade edecektir.

§ Evimizin şube yön kurullarının ödev müddetinde sona ermiş olduğundan yakında bu şubelerin yön kurul seçimine başlanılacaktır.

§ Cumhuriyet bayramı şerefine Evimizin Dıranaz dergisi çok zengin münderecatı ile yıllık broşur halinde intişar edilecektir.

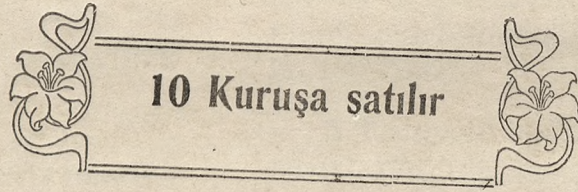
§ Evimiz dil edebiyat komitadan ortaokul türkee öğretmeni ve dıranaz dergisi yazarlarından arkadaşımız Dilâver canın evlenme töreni hanesinde yapılmıştır. Hayat arkadaşı olan bayan Nezihe ile uzun ömürlü hayat birliklerini diler her iki genci kutluyoruz.

Dergimizin Yıllığı (100) Kuruştur

Mesul müdürü : Ali Par

Vatandaş !

Yurdseverliğin aynası olan Dergimiz, kıymetli yazılarınızı sevinçle karşılar.

Bütün yazılar ve müracaatlar Sinob Halkevi Neşriyat Direktörlüğüne yapılır.